

ISSN 1601-0728

Indhold

Side 2

Villa Vikingehøj

Side 3

Aktivitetskalender,
meddelelser

Side 4 - 5

Fortællinger fra vor Egn

Side 6

Sct. Petri og København

Side 7 - 10

Histops

75 års jubilæum

Side 11

Byvandring i Øverød

Side 12

Henriksholms historie

Side 13

Vandring ved
Strandmøllen

Side 14

Bestyrelsen

Side 15

Fra Rudersdal Museer

Januar 2017

FRA LOKALHISTORIEN

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne

**HISTORISK - TOPOGRAFISK SELSKAB FOR
SØLLERØDEGNE — 1942-2017**

**Indbydelse til
JUBILÆUMSFEST midt i bladet**

Fra landsted til verdensuniversitet

Rundvisning og foredrag i ”Vikingehøj”, Vedbæk Strandvej 476
Tirsdag, den 21. marts, kl. 16:30-18:00

I 1894 etablerede forsikringsdirektør Ludvig Bramsen landstedet ”Villa Vikingehøj”, tegnet af arkitekten Henrik Hagemann. På samme tid bliver snart det ene snart det anden store landsted bygget og borgerskabet kommer for alvor til Vedbæk – i hvert fald om sommeren. Vedbæk får ud over rutebådsforbindelse også togforbindelse til hovedstaden, og det bliver mondænt at færdes i de landlige omgivelser.

Tidligere arkivleder Lars Bo Hansen vil fortælle denne del af husets og omgivelsernes historie.

I 1970 køber Tokai University ejendommen og etablerer sit ”European Center” for sine aktiviteter i vores del af verden. Jakob Skyt Jensen vil fortælle den nyeste del af husets historie, ligesom der vil være rundvisning i såvel haven som bygningen. Den oprindelige gartnerbolig nærmest Strandvejen er ombygget til et fantastisk japansk tehus. Vi afslutter med at høre om hvad ”sådan et japansk universitet” egentlig gør her i Vedbæk, og høre om deres forskningsområder, samarbejdspartnere og meget mere.

Mødested: Vedbæk Strandvej 476

Maks antal deltagere: 25

Tilmelding: *på grund af sygdom tilmelding pr. mail axb@axb.dk*

Selskabets ordinære generalforsamling
Søllerød Sognegård, tirsdag den 30. maj kl. 19.30
Dagsorden ifølge vedtægterne
Efter generalforsamlingen foredrag
ved museumsinspektør Anne Gurlev
”Nyt om det gamle fra Vedbækfundene”

Sensommerudflugten søndag den 3. september
Midtsjælland, Trelleborg, Tårnborg
Tilmelding begynder på generalforsamlingen

Aktivitetskalender - foråret 2017

Den 27. februar: Historisk-topografisk Selskabs 75 års jubilæum
(se indstik)

Den 21. marts: Fra landsted til verdensuniversitet - se side 2)

Den 5. april: Sct. Petri Kirke og det gamle København - se side 6)

Den 27. april: Fortællinger fra vor egn - se side 4

Den 4. maj: Byvandring i Øverød - se side 11*)

Den 16. maj: Henriksholms historie - se side 12

Den 30. maj: generalforsamling - se side 3

Den 1. juni: Vandring omkring Strandmøllen - se side 13 *)

***NB! På grund af sygdom er der først tilmelding til
Øverød og Strandmøllen fra 10. marts***

****) Husk tilmelding og husk at melde afbud i tilfælde af forfald
Sekretariatet pr. mail birs@rudersdal.dk - evt. på 46115652***

Fortællinger fra vor egn

Foredrag ved fhv. museumsleder Niels Peter Stilling
Søllerød Sognegård, torsdag den 27. april kl. 19.30

I september 2017 udkommer Niels Peter Stillings store bog om vor egns historie fra oldtiden til nutiden. Bogens titel er ”Rudersdaleggen i Danmarks-historien”. Heri ligger, at vor rige lokalhistorie bliver skildret som en del af Danmarks nationale historie. Det er en hel ny og original måde at angribe lokalhistorien på. I foredraget vil forfatteren kort redegøre for bogens opbygning og indhold og præsentere nogle af bogens illustrationer. Først og fremmest vil det dog handle om fortællinger fra lokalhistorien, idet forfatteren gerne vil afprøve en række fiktive fortællinger fra vor egn af på tilhørerne.

Bogens 15 hovedkapitler indledes nemlig med nogle digtede historie og personer, der karakteriserer egnen i de skiftende epoker.

Det begynder med fortællingen om stenalderjægerens ankomst til vore kyster, dernæst følger beretningen om handelsmænd, bønder og høvdinge i bronzealderen.

Den tredje historie handler om jernstøberen. Og fra vikingetiden berettes om søgningen efter egnede rydningsjorder. Det femte kapitel handler om den sorte død og konsekvenserne for vor egn. Så følger fortællingen om nonnen Julie, der i reformationsåret rejste gennem Birkerød og Søllerød Sogn.

Krigens rædsler kommer tæt på i kapitlet, der dækker årene 1660 til 1700, mens det følgende kapitel om tiden 1700 til 1770 handler om det modsatte, den lange fred og de begyndende landboreformer.

Foto: To bronzealderhalsringe udgravet i Trørød

Perioden 1770-1820 er nok den mest afgørende epoke i vor storkommunes historie. Her skabtes grundlaget for det samfund, som vi fortsat er en del af. Landboreformerne, uddannelse og forsorg kendetegnede oplysningstiden, der begyndte med reformer og rigdom i kølvandet på den internationale storhandel, men endte med krig og fallit i forbindelse med Napoleons-krigene.

Årene mellem 1820 og 1850 er præget af genopbygning, udbygning af industrien, armod i den brede del af landbobefolkningen og begyndende lokalt selvstyre.

I de følgende 50 år op imod århundredskiftet slår industrien for alvor igennem. Infrastrukturen udbygges, og landbruget gennemgår en total modernisering, som ikke mindst kommer den stærke lokale bondestand til gode.

1900-tallets første halvdel er kendetegnet ved befolkningsvækst og først og fremmest en stærk forstadsudvikling, der fuldstændigt ændrer landskabet på vor egn fra et bondeland til et forholdsvis tæt bebygget urbant landskab.

I efterkrigstiden fortsætter den kraftige befolkningsvækst med fornyet styrke.

Byplanlægning og regulering karakteriserer tiden frem mod 1980, hvor vore to gamle sognekommuner også opnår borgmesterstatus i 1953.

Bogens sidste kapitel dækker perioden 1980-2007 og handler om vejen til storkommunen – om det politiske styre i de to kommuner, og de samfundsmæssige ændringer forment af den teknologiske revolution.

Det er ikke sikkert vi når det hele på denne aften, men i hvert fald vil vi blive præsenteret for et nyt syn på vor lokalhistorie.

Og det er jo nok værd at høre lidt nærmere om.

Foto: Søjlen for handel og søfart, 1784. Ved Næsseslottet.

Foto: Nærum Industri i 50'erne

Omvisning i Sct. Petri Kirke og Gravkapellerne samt en fortælling om det gamle København omkring Bispetorvet og Gammeltorv og Nytorv den 5. april kl. 16 -18 ved Anita Mikkelsen

På hjørnet af Nørregade og Sankt Peders stræde ligger Sct. Petri Kirke, én af de ældste kirker i København. Frederik den 2. overlod i 1585 kirken til den tysksprogede menighed i København, og siden da har kirken været tysksproget evangelisk-luthersk. Kirken blev oprindeligt viet til Sct. Peter, og megen af Københavns historie kan følges i kirkens historie. Til kirken hører desuden gravkapellerne - en meget usædvanlig gravplads, som ligger i flere lag under jorden. Disse skal vi rundt og se, og her ligger mange af Danmarks betydelige personer og slægter fra ikke mindst 1700 - og 1800- årene begravet.

Det er en af kirkens guider, der vil føre rundt og fortælle.

Vores historiske besøg i København vil inden rundvisningen begynde med en kort byvandring i den nærmeste omegn. Her går vi en lille tur langs Nørregade for at høre om Københavns historie. Vi befinder os netop i et af de ældste områder af byen, hvor bygninger og steder stadig kan ses og fortælle om, hvad der hændte, og hvem der har levet i denne del af vores hovedstad. Vi mødes ved Vor Frue Kirke og skal høre lidt om kirken og universitetet. Lige overfor ligger Bispetorvet med bispegården på vej ned til byens væsentligste torve, Gammel- og Nytorv. Det er Anita Mikkelsen, der fortæller om disse dele af byen.

**Mødested: Ved Vor Frue Kirke, mellem kirken og universitetet
Der er entré til Sct. Petri på 40 kr.
Omvisningen betaler Selskabet.**

Tilmelding: på grund af sygdom på mail: am@anitage.dk

Byvandring i Øverød

med fhv. museumsleder Niels Peter Stilling
torsdag den 4. maj, kl 17-19

Med forhenværende museumsleder Niels Peter Stilling går vi rundt i det gamle Øverød. Byens gårde og husmandssteder præsenteres. Ad Kildevej bevæger vi os ned til det yndige landsted ”Fredensdal”, der blev opført i 1824 som lyststedet ”Nøjsomhed” for Kgl. Møntguardien Fabritius. Fra lyststedet er en smuk udsigt mod syd over Søllerød Sø, og neden for ”Fredensdal” finder man det nyistandsatte kildevæld ”Suhms Kilde”. Tilbage i landsbyen ser vi lidt nærmere på Søbakkevej med smedjen og andre landbohuse. Turen slutter ved Drewsens Hospital og Prinsesseskolen fra 1719. Herfra kan vi kigge ind til Klokkerhuset og andre bygninger fra det gamle landsbysamfund neden for Søllerød Kirke.

Mødested: ved *Bystævnet i Øverød på Øverødvej*

Tilmelding til sekretariatet, Birgit Simonsen pr.mail: BIRS@rudersdal.dk

Fra 10. marts

Postkortet (ca. 1930) viser krydset Øverødvej, Suhmsmindevej (til venstre) og Søbakkevej (til højre). Bystævnet anes i midten af krydset.

(Det Kgl. Biblioteks Billedarkiv)

Henriksholms historie

Ved Axel Bredsdorff

Per Kirkeby-salen, Kulturcenter Mariehøj, Øverødvej 246

Tirsdag, den 16. maj, kl. 19.00-21.00

I dag er Forsvarskommandoens gamle arealer omkring Henriksholm ved at blive omdannet til et attraktivt boligkvarter. Men stedet har en endnu længere historie: Det er i afslutningen af den sidste istid (Weichsel) og i den efterfølgende post-glaciale tid, at det særegne landskab er dannet. Maglemeden var en stor fjord med et snævert udløb til Øresund, og her bosatte jægere, fiskere og samlere sig med en kulmination i perioden 5.300-4.800 f.v.t. De rige udgravninger, ”Vedbæk-fundene”, stammer fra kysten langs denne fjord, der dog efterfølgende på grund af landhævning igen bliver afsnøret fra Øresund, og ”Vedbæk Fjord” bliver til Maglemeden. I middelalderen bliver mosen brugt til tørveskær og kreaturgræsning.

I det 18. århundrede ejer ”Enrum” hovedparten af de vedbæske jorde, men i 1795 frasælges området nord for Maglemeden til løjtnant Henrik Strambou, der etablerer lystgården ”Henriksholm”. Gården har efterfølgende to ejere fra det bedre borgerskab: kammerherre Carl von Rosen (1819-1891) og grosserer Carl Melchior (1855-1931). Lystgården når derefter at forfalde, at blive genopbygget, at nedbrænde totalt (1909) inden arkitekterne Leuning Borch og Meulengracht i 1911 hyres til at bygge den hovedbygning, vi kender i dag.

vi kender i dag.

Efter den sidste Melchior fallit, sælges ejendommen i 1943, og i 1951 overtager staten det hele og etablerer ”Flyvestation Vedbæk”.

I 1969 flytter Forsvarskommandoen herud og dermed samles alle tre værn i Flyverkommandoen, Hærkommandoen, Søværnskommandoen og Forsvarsstaben på ét sted. Herfra går det slag i slag med bygning af den underjordiske bunker, med byg-

ningen af det gigantiske ”Otte-tal” og med stadig flere værnsaktiviteter indplaceret i mere eller mindre uskønne bygninger. I omegnen af 3000 mennesker havde deres daglige arbejdsplads her, frem til 2004, hvor det besluttes at flytte hele molevitten tilbage til København, hvor det kom fra!

Og så er vi fremme ved dagens Henriksholm, hvor endnu udestår nybyggeri af den østlige etape 2, og indretning af det gamle hovedhus.

Arrangementet er gratis, og tilmelding er ikke nødvendigt

Foto: Elise von Rosen troner med 8 af sine 13 børn på verandaen, ca. 1890

Sommeraftenvandretur omkring Strandmøllen

Ved Jon Voss og Søren P. Petersen

Torsdag den 1. juni kl. 17 -19

Mødested: P-pladsen ved Strandmøllekroen. Der er parkering ved Strandmøllekroen og på den vestre side af Strandvejen.

Vi afslutter vores serie med korte vandreture langs kommunens del af Mølleåen med en få km lang vandretur med udgangspunkt ved Strandmøllen.

Vi fortæller ikke blot Strandmøllens historie og om familien Drewsens rolle i historien, men også historien om nogle af de andre mindesmærker og bemærkelsesværdigheder på stedet - Beens bæk, Tycho Brahe monumentet og lidt om Springforbiplanen.

Lidt om Strandmøllen:

I 1599 nævnes papirfremstilling på Strandmøllen. I sidste halvdel af 1600-tallet var Strandmøllen og Frederiksdal Mølle ejet af enkedronning Charlotte Amalie (Christian 5.'s dronning), og Hans Heuser drev begge møller som papirmøller. Selvom han givetvis var en dygtig papirmager, kunne han ikke betale forpagtningen i 1693. Han blev udskiftet med en ny forpagter og papirmager, Johan Drewsen.

Det blev dennes slægt der gennem flere generationer drev møllen - mest kendt blev Johan Christian Drewsen (1777-1851). J.C. Drewsen kom til at spille en betydningsfuld rolle for papirindustrien, landbruget og politik. Under englændernes ran af flåden i 1807 fik han ligeledes en militær rolle – omend beskedent. Hans to sønner, Christian og Michael, overtog ledelsen i 1844, og samme år anlagde de en papirfabrik i Silkeborg. Strandmøllen blev senere efter vanskelige år solgt (i 1898) til Alfred Christensen fra Nærum. Alfred Christensen indrettede et skibsværft på stedet, der dog i 1909 gik konkurs og blev købt af Howaltswerke i Kiel. Den tyske ejer lod møllen og dens bygninger forfalde, indtil Christian Nielsen i 1917 købte møllen og indrettede en fabrik til fremstilling af industrigas. Han lod bygningerne restaurere, og produktionen startede i 1920. Efter hans død i 1967 forsatte forretningen under A/S Strandmøllen, der ejes af Christian Nielsen Fond. Produktionen af industrigas på Strandmøllen ophørte 1992, men A/S Strandmøllen har fortsat hovedkontor i møllen.

Tilmelding til sekretariatet, Birgit Simonsen pr.mail: BIRS@rudersdal.dk fra 10. marts

HISTORISK-TOPOGRAFISK SELSKAB FOR SØLLERØDENEN BESTYRELSEN 2016/17

Formand	Etnolog Anita Mikkelsen
Sekretær/Næstformand	Civilingeniør Søren P. Petersen
Kasserer	Konsulent Verner Hylby
Redaktør	Museumskonsulent, PhD Niels Peter Stilling
Øvrige Bestyrelses- Medlemmer	Etnolog, MK Birgitte Scherning Povlsen Dir./rådg. ingeniør Carl Steen Berggreen Menighedsrådsformand Georg Lund Lærer Sanne Rud Arkitekt Steen Pedersen Cand. Scient, MK Axel Bredsdorff Lektor Carsten Erichsen
Suppleant	Studerende Christoffer Buster Reinhard

Carl Wennemoes (1937): Rude Skov, olie på lærred. Foto: Ole Tage Hartmann

NYT FRA RUDERSDAL MUSEER

Ud over den løbende indsats inden for museumslovens fem søjler (indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling) – samt arkiv- og kapitel 8-arbejdet - har Rudersdal Museer for tiden travlt med flere store og meget spændende projekter.

Medio 2017 flytter Historisk Arkiv fra Nærum Biblioteks førstesal til nordlængen ved Nærum Bibliotek, hvor der indrettes en ny læsesal – her vil der både være adgang til arkivalier og til hele Rudersdal Museers store, lokalhistoriske bogsamling. Det er vores håb, at rigtig mange borgere vil besøge dette nye, lokalhistoriske studiecenter.

Arbejdet med at tilvejebringe de resterende midler til etablering af ny permanent udstilling på Mothsgården fortsætter – i mellemtiden vil dele af maleriudstillingen i hovedbygningen blive omkalfatret i forbindelse med den særudstilling om vort områdes skove, som åbner i maj 2017.

Endelig er Rudersdal Museer i gang med at forberede et projekt, som ad åre skal medføre, at der bygges en helt ny museumsattraktion ved Vedbæk, hvor Vedbækfundenes fulde potentiale kan realiseres – tæt på fundstedet.

Udvalgte arrangementer:

Mothsgården

23. april er sidste åbningsdag for særudstillingen ”Tøj til Højtid og Fest”.

7. maj - Historisk cykeltur i Rude Skov. Kom med og hør de spændende historier om den vildsomme Rude Skov med dens smukke og dramatiske terræn og de mange kulturlevn. Pris: Voksne 60 kr., børn u. 18 år gratis.

24. maj åbner Mothsgårdens nye, store særudstilling om vort områdes skove. Her dykker vi ned i vor rige skovhistorie og bibringer gæsterne både et gyldent overblik – med udblik – over udviklingen i skovenes karakter og anvendelse - og oplevelser af de mange detaljer såsom skovbrugsredskaber, jagtvåben, detailkort, uniformer og meget andet, som hører skoven og jagten til. Vi fortæller også historien om ”skoven i sindet” - hvordan synet på skoven har ændret sig op gennem tiden. Entré: Voksne 30 kr., børn u. 18 gratis.

Vedbækfundene

Uge 7 (11. - 19. februar) Vinterferie på Vedbækfundene – vinterferieaktiviteter for børn og børnefamilier. Se mere på Rudersdal Museers hjemmeside.

21. marts – Aftenrundvisning på Vedbækfundene. Se stenalderjægerens grave og hør, hvad de døde kan fortælle os om livet for 7.000 år siden. Pris: Voksne 60 kr., børn u. 18 gratis

Historisk Arkiv

6. april kl. 19 – Historisk Quiz med Historisk Arkiv for Rudersdal Kommune. Kom til quiz-aften på Nærum Bibliotek. Kom og prøv at svare på spørgsmålene og identificér historiske lokaliteter i kommunen. Der vil naturligvis være præmier til vinderen. Arrangementet er gratis. Tilmelding nødvendig på: arkiv@rudersdal.dk

9. juni kl. 15-19 - Nærum Kulturdag, hvor Historisk Arkiv/Rudersdal Museer deltager med forskellige aktiviteter i området ved Nærum Bibliotek.

Ovenstående er blot et udpluk af de udstillinger og aktiviteter, Rudersdal Museer kan tilbyde i det kommende halve års tid – se mere på www.rudersdal museer.dk

Afsender:

Historisk-topografisk Selskab
for Søllerødeggen
Rudersdal Museer,
Biblioteksalléen 5
2850 Nærum

År 2017

Redaktion af NYT:

Anita Mikkelsen,
Ellekrogen 8, 2950 Vedbæk
Axel Bredsdorff,
Vedbæk Stationsvej 8, 3.th. 2950 Vedbæk

Returneres ved varig adresseændring

Nye medlemmer til Historisk-topografisk Selskab?

Kender du nogen, som interesserer sig for vores lokale historie og bevaringen af kommunens kulturhistoriske værdier? Giv vedkommende et medlemskab som gave.

Indmeldelse i

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødeggen

kan ske ved at ringe til sekretariatet på Rudersdal Museer tlf. 46 11 56 52
- sende en mail til museum@rudersdal.dk - eller gå ind på www.histtop.dk
Husk at opgive navn - adresse - tlf. - og e-mail
(Årligt kontingent fra 1/1 2017 er 250 kr. – inkl. Søllerødbogen)